

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Historik Martin Pekár: Ústava z roku 1920 vytvorila základný predpoklad na vznik a fungovanie medzivojnovnej československej demokracie, ktorá umožnila aj spoločensko-politický, hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenska

Fikciou jednotného politického československého národa sa malo tiež zlepšiť postavenie Slovákov v novom štáte vo vzťahu k nemeckej menšine, ktorej príslušníkov žilo v novom štáte viac ako Slovákov. Myšlienka teda mala svoje racionálne jadro, zdiskreditoval ju však fakt, že sa stala nástrojom na spochybňovanie existencie slovenského národa aj v etnickom zmysle a že ju vláda odmietala revidovať napriek narastajúcim konfliktom s významnou časťou slovenskej politickej reprezentácie.

▪ KOŠICE 24. FEBRUÁRA 2020

Koncom mesiaca si pripomenieme sté výročie schválenia Ústavnej listiny Československej republiky, ktorá nahradila tzv. dočasnú ústavu prijatú krátko po vyhlásení republiky. Ústavnú listinu schválilo Revolučné národné zhromaždenie 29. februára 1920 a je pokladaná za jednu z najstabilnejších ústav v medzivojnovnom období.

Vedúci **Katedry histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika** (KH FF UPJŠ) v Košiciach a prorektor pre vysokoškolské vzdelávanie, akademické tradície a obrady **prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.**, pripomína, že ústava z roku 1920 vytvorila základný predpoklad na vznik a fungovanie medzivojnovnej československej demokracie, ktorá – okrem iného – umožnila aj spoločensko-politický, hospodársky a kultúrny rozvoj Slovenska.

„Autori ústavy sa inšpirovali celou škálou európskych ústav, ústavou Spojených štátov amerických a zohľadňovali domáce, teda rakúske a uhorské právne tradície. Výsledkom ich práce bol dokument rešpektujúci deľbu moci, občianske práva a slobody a podobne. V praxi sa dbalo na dodržiavanie ústavy a zákonov. Bolo to v čase, keď v Európe stále výrazne dominovali autoritárske a totalitné režimy,“ prízvukuje prof. Pekár a dodáva, že z právneho hľadiska nemala ústava z roku 1920 zásadné nedostatky.

„Ako ukázal politický vývoj v nasledujúcich rokoch, najväčšou slabinou ústavy bolo, že sa do nej nepodarilo zapracovať také usporiadanie postavenia Slovákov a Čechov v spoločnom štáte, ktoré by primerane reflektovalo úlohu, postavenie a očakávania oboch štátotvorných národov.“

Preambula Ústavnej listiny ČSR sa začínala slovami *„My, národ Československý, chcúce upevniť dokonalou jednotu národa...“*, ktoré na Slovensku dodnes vzbudzujú polemiky. Prečo sa do základného zákona štátu dostala koncepcia jednotného československého národa?

„Čechoslovakizmus je fenomén rôznych podôb, ktorý sa tiahne našimi dejinami 19. a 20. storočia. V minulosti výrazne určoval politický vývoj, dnes je predmetom analýz odborníkov z rôznych oblastí výskumu,“ upozorňuje historik Martin Pekár s tým, že význam politického čechoslovakizmu, t. j. koncepcie jednotného politického československého národa, je ťažké zhrnúť do niekoľkých viet bez rizika sklznutia do neprijateľných zjednodušení.

„V čase zápasu o spoločný štát a jeho stabilizáciu umožňovala táto koncepcia efektívnejšie presadzovať myšlienku nového štátu smerom k veľmociam, ktoré dlho váhali s rozdelením tradičného Rakúsko-Uhorska na menšie, no podobne národnostne nejednotné štáty. Fikciou jednotného politického československého národa sa malo tiež zlepšiť postavenie Slovákov v novom štáte vo vzťahu k nemeckej menšine, ktorej príslušníkov žilo v novom štáte viac ako Slovákov. Myšlienka mala teda svoje racionálne jadro. Zdiskreditoval ju fakt, že sa stala nástrojom na spochybňovanie existencie slovenského národa aj v etnickom zmysle a že ju centrálna vláda odmietala revidovať napriek narastajúcim konfliktom s významnou časťou slovenskej politickej reprezentácie,“ uzaviera vedúci KH FF UPJŠ v Košiciach prof. PaedDr. Martin Pekár, PhD.

■ SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach